

САБОР ПОЛИТИКОЛОГА

годишња међународна конференција Удружења за политичке науке Србије
The Serbian Political Science Association (SPSA) Annual International Conference

26 – 27. 9. 2020.

Универзитет у Београду, Факултет политичких наука
University of Belgrade, Faculty of Political Science

ПОЛИТИЧКЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПАНДЕМИЈЕ

POLITICAL CONSEQUENCES OF THE PANDEMIC

ISBN 978-86-6425-070-2

ABSTRACTS
KNJIGA SAŽETAKA

THE POLITICAL CONSEQUENCES OF THE PANDEMIC

The 2020 Annual International Conference of the Serbian Political Science Association
The Faculty of Political Science, University of Belgrade, 26-27 September 2020

POLITIČKE POSLEDICE PANDEMIJE

Sabor politikologa, Udruženje za političke nauke Srbije
Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, 26-27.9.2020.

International Selection Committee/Međunarodni naučni odbor

Chip Gagnon (Ithaca College, Ithaca), Maria Spirova (Uniuersiteit Leiden, Leiden), Marina Popescu (CEU, Vienna), Goran Čular (Faculty of political science, Zagreb), Ivan Damjanovski (Faculty of Law, Skoplje), Asim Mujkić (Faculty of political science, Sarajevo), Bojan Todosijević (Institute for Social Science, Beograd), Ana Milojević (Faculty of political science, Beograd), Jelena Vasiljević (Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd), Rok Zupančič (Faculty for social sciences, Ljubljana)

Cover page/Korice

Milan Smuđa

Publisher/Izdavač

Serbian Political Science Association (SPSA)
Udruženje za političke nauke Srbije (UPNS)

Za izdavača

Dušan Pavlović

Belgrade/Beograd, 2020.

ABSTRACTS

Aino Hakovirta

Faculty of Management and Business | Politics, Tampere University, Finland

email: aino.hakovirta@tuni.fi

Democracy in the Strategy and Tactics of Coronavirus-policies: Finland, Sweden and Serbia

In spring 2020, ‘beating the coronavirus pandemic (Covid-19)’ dominated the global political agenda. Many countries declared a state of exception, or even emergency. What is characteristic for a state of exception, in addition to temporary preventive measures and limitations of the normal political and economic functioning of society, is the centralization of political decision-making, highlighting the role of executive power, or even a single ruler. My paper offers a comparative analysis of this democracy puzzle of coronavirus-policymaking in three European countries – ‘health first’ Finland, with an extensive state of exception; ‘economy first’ Sweden, with an alternative, exceptionally loose strategy; and Serbia, with a more extensive state of exception and postponed democratic elections: What kind of democracy-related political beliefs, strategies, and tactics can be traced in the national public Covid-19 policies? On what conditions can democracy-limiting political choices be represented as legitimate? To study these questions, the paper applies a variant of the operational code framework, with a special emphasis on its five ‘instrumental beliefs’ questions, complemented with a ‘moral beliefs’ question relating to political legitimacy. The empirical material of the analysis consists of relevant speeches and other statements by prime ministers and presidents from 31.12.2019 onwards, other relevant events, international democracy-indices, relevant research literature, and supplementary media-sources.

Alejandro Esteso PÉREZ

International Research Fellow at Group for Legal and Political Studies in Prishtina.

a.estesop@gmail.com

The final nail in the coffin? Analysing COVID-19's role in the EU enlargement process

Found at different stages down the path towards becoming full-fledged members of the European Union EU), the countries known as the Western Balkan Six (WB6) –Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, Montenegro, North Macedonia and Serbia– are no strangers to the challenges and demands entailed in the process of enlargement. While some remain eternal bidders since the early 2000s, others' endeavours started only over a decade ago. The undeniable nature of EU enlargement as a fundamental component of a broader political project as well as a fruitful foreign policy tool has been highly contested in recent years. The warily-celebrated successes after the 2004, 2007 and 2013 enlargement waves were abruptly followed by the 2015 refugee crisis, the excruciating consummation of Brexit, the deterioration of transatlantic relations, the growth of Euroscepticism and, now, the COVID-19 pandemic. Enlargement has arguably dropped several places down the EU's priority list and seems to be far from gaining ground. Through a narrative analysis of the events that led up to the current pandemic-steered state of affairs, and building upon secondary sources from EU bodies, officials and representatives from EU Member States, this paper will examine the extent to which the notion of enlargement has lost traction at a political-institutional level as a result of COVID-19. It will argue that, in spite of the few recent signs that the WB6's enlargement prospects are not completely stagnant, such as the green light given to Albania and North Macedonia to start accession negotiations, enlargement cannot be talked about as an integrally ongoing process. While the irruption and consequences of COVID-19 can be foremostly held accountable in a rather novel sense, the current status of enlargement impasse owes majorly to well ingrained doctrines of political negligence and scepticism vis-à-vis the WB6.

Aleksandar Đenić

FMK; Faculty for media and communications, Belgrade,

aleksandar.djenic.20194011@fmk.edu.rs

Paper title: Social and economic consequences of the neo-liberal acts during the pandemic of COVID-19

The whole world has been shaken by the pandemic of COVID-19. Economic, political and social crises provoked by this virus are similar to those after the World War II. It confirmed once again the globality of the planet Earth where every part of the planet is in communication with the other. Having this idea in mind, we could easily say that in the world like this no one could be spared, isolated or simply passing without any consequences. The crisis left millions of people without the job in the wealthiest countries of the world. The situation in those less prosperous is even more disastrous. In the peak of pandemic many healthcare systems could not be controlled. It is believed that one of the outcomes of this crisis would be negative GDP in the greatest world economies, except Chinese. All the economies who are dependent on tourism and tertiary branches will, most probably, collapse. However, practice has shown that state-controlled healthcare systems performed much better and were more effective in combating COVID-19 than privately-owned ones. Social and political turbulences have called into question the functioning of the neoliberal concept itself with the increasingly loud remarks that such an economic and political system is unsustainable. In this research we will concentrate on analyzing the relations between the current pandemic and the welfare state, the universal basic income and the universal healthcare. As a conclusion we will present what is the influence of the antagonisms between labor and capital and leading social relations in the modern world on the spread of the pandemic.

Aleksandra Ivanković

SEEDIG, aleksandra.ivankovic92@gmail.com

Komparativna analiza informacionih poremećaja o virusu korona u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Sredinom februara, Svetska zdravstvena organizacija naglasila je da ono što dodatno otežava novonastalu pandemiju je 'infodemija' netačnih informacija o virusu. Međutim, samo širenje neproverenih i netačnih informacija nije nova pojava karakteristična samo

za ovu zdravstvenu situaciju. Informacioni poremećaji kao što su dezinformacije, propaganda, teorije zavere i slični su prisutni koliko ljudska civilizacija, a društvene mreže su samo doprinele njihovoj vidljivosti. Mnogi fekt-čekeri širom sveta su od početka pandemije naglašavali da im je ovo najizazovnija situacija sa kojom su se dosad suočili. Cilj ovog rada je da kroz analizu članaka fekt-čekerskih organizacija iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine prikaže izvore, vrstu tvrdnji i trendove informacionih poremećaja o virusu korona u periodu od marta do juna 2020. godine. Dobijeni rezultati će zatim biti upoređeni sa globalnim trendovima.

Ključne reči: covid-19, informacioni poremećaji, Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina

Alpar Lošonc

The Novi Sad University, the Serbian Academy of Science, alpar@uns.ac.rs

Treba braniti društvo; neuslovljeni/univerzalni dohodak i logika vanrednog stanja

Univerzalni dohodak se predlaže kao spasonosno sredstvo za pandemiju, čak se promoviše kao radikalno sredstvo, naročito uoči ekonomskih kriza u neposrednoj budućnosti. Odgovarajući predlozi se mogu pozivati ne samo na ranije postojeće socijalne pokrete koji su ispisivali na zastavu zahteve za univerzalnim dohotkom nego i na moduse uvođenja istog dohotka (Finska predstavlja poslednji primer). Ali, univerzalni dohodak je ambivalentan u pogledu moguće politizacije: politička teorija je oscilirala u vezi toga da li je on defanzivni ili ofanzivni instrument. Osim toga, univerzalni dohodak se brani kao odbrambeni mehanizam u odnosu na društvo i od strane desnice i levice. Ali, uzmemo li Finsku za polaznu tačku tada možemo naći pre razloge za defanzivni argument. Posebno treba uzeti u obzir činjenicu da su u Finskoj mehanizmi bili uvedeni na osnovu naučne paradigme koja u poslednjoj deceniji zauzima značajno mesto ne samo u akademskim raspravama, nego i u ekspertizama koje su nuđene vladama: reč je neobihejviorizmu koji referira na željene postbirokratske, postracionalne matrice i na afektima određenog čoveka. Može se pokazati da je ista paradigma uticala na vlade koje su donosile različite mere za vreme pandemije. Čak i Evropska komisija ima svoju jedinicu koja koristi metode bihejviorističke paradigme. Istovremeno, po tvrdnji Carla Schmitta izvanredno stanje predstavlja radikalnu repolitizaciju postojećeg poretka. Da li univerzalni dohodak kao sredstvo u izvanrednom stanju doprinosi politizaciji ili depolitizaciji? Ne treba li

Schmittovu tvrdnju komplikovati sa kompleksnom interferencijom između depolitizacije i repolitizacije?

Ana Stojiljković

University of Loughborough, ana.stojiljkovic@gmail.com

Sabina Mihelj

University of Loughborough

“Najviše verujem sebi i svom zdravu razumu”: Nepoverenje u Srbiji u doba pandemije, polarizacije i izbora

Mnoge vlade u svetu su iskoristile pandemiju da realizuju autokratske namere u svojim zemljama, a režim u Srbiji je, čini se, iskoristio da dalje učvrsti svoju sve manje demokratsku vladavinu. Pandemija je u Srbiju stigla u specifično vreme priprema za izbore. Nakon što je prvo pokušano umanjivanje značaja virusa, u Srbiji je zatim uvedeno vanredno stanje, a izbori su odloženi. Za to vreme, opozicija i nevladini mediji su u početku igrali konstruktivnu ulogu, a zatim su počeli da ispituju odluke i mere donete za vreme vanrednog stanja. Ukidanje vanrednog stanja omogućilo je održavanje izbora 21. juna. Kampanja za parlamentarne izbore bila je obeležena dominacijom vladajuće stranke i predsednika i promocijom vladinih politika od strane svih nacionalnih medija. Nakon održavanja izbora, stanje sa pandemijom se pogoršalo, ali su sada najavljene mere dočekane protestima najrazličitijih grupa građana. Policijska brutalnost i hapšenja doveli su do dalje polarizacije među građanima i medijima. Na osnovnu podataka prikupljenih kroz 30 medijskih dnevnika i 30 dubinskih intervjua sa građanima Srbije tokom projekta ‘Iliberalni obrt’ Univerziteta u Loughborough, ovaj rad razmatra rastuće nepoverenje dela građana Srbije prema ne samo zvaničnicima, već isto tako i medicinskim ekspertima postavljenim da se bore protiv pandemije. Kako pokazuju podaci, nepoverenje dela građana se odnosi na podatke, mere i savete Vlade i kriznog štaba, ali je praćeno i širenjem teorija zavere i dezinformacija preko društvenih medija. U već polarizovanom srpskom društvu, pandemija je, čini se, doprinela daljem jazu između građana koji veruju Vladi i predsedniku i onih koji im ne veruju.

Andrej Stefanović

the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Serbia, andrejstef89@gmail.com

Revolution of the Global Governance of Biological Weapons: Impact of the COVID-19 Pandemic on the Developments within the Biological Weapons Convention (BWC)

After the outbreak of the pandemic, speculations immediately surfaced regarding the origins of the virus, as some alleged that the virus came from a laboratory, rather than a wet market. Despite the high probability that the virus is not man-made, it is however highly likely that the pandemic will cause a revolution in the global governance of biological weapons (BW), in terms of emergence of new instruments for the investigation and control of potential of BW program development and allegations of biological warfare. BW, together with nuclear and chemical weapons, form part of the category of weapons of mass destruction, which are regarded as those weapons that cause immeasurable destruction and loss of life, and can lead to disastrous consequences the World over. However, BW have received a lot less attention compared to nuclear and chemical weapons. Even though its usage was prohibited by the 1925 Geneva Protocol, this proscription was negotiated and agreed almost as an after-thought, as the primary aim of the Geneva Protocol was to ban the use of chemical weapons. Still, the Geneva Protocol was incomplete, as it only made the use of BW illegal, not its production, development and transfer. These problems were remedied by the 1972 Biological Weapons Convention (BWC), which has since acquired near-universal adherence. Nevertheless, the BWC also had its share of faults, as it contained no verification mechanisms, which would allow the review and inspection of allegations of BW programs development or production. During its lifetime the BWC has seen epidemic outbreaks from time to time. However, it has, to date, never gone through such disruptions, which have shaken the core of the global social, economic and political life. Therefore, this pandemic will, arguably, prove to be a radical turning point in developing the Convention's new instruments.

Biljana Dorđević

Faculty of Political Science, University of Belgrade, biljana.djordjevic@fpn.bg.ac.rs

On representation and accountability of experts during the pandemic: the case of Serbia

The question I am raising in this paper is to what extent we can justifiably include experts within the framework of political representation, especially in a hybrid regime such as Serbia. The proponents of constructivist turn in political representation have suggested this possibility (Saward 2009, 2010), although others have rejected it (Pitkin 1972, Hardoš 2014), arguing that we do not want experts to be directly and institutionally responsive to the wishes of the citizenry. Therefore, I aim to examine differences in types of accountability of political representatives and experts, and in particular, how does lack of political accountability in a hybrid regime feeds into public demands, desires and disappointments with regards to accountability of experts. Due to mistrust in governance and crisis of political representation, Serbian citizens have over years developed high expectations from experts to bring dignity to politics. This appeal of expert knowledge lies in the belief that there is a difference between objective science, impartial knowledge and neutral professional standing, and partial, emotional, self-interested and conflicting world of politics, where interests and values overshadow facts. In the beginning of the crisis, medical experts, members of the Crisis Headquarters in Serbia, have legitimised the pandemic governance. Who are the unelected medical experts in charge of the crisis, what is their authority based upon, and ultimately, did they make expert or political decisions during the pandemic were the questions that became part of daily discussions among citizens, journalists and non-medical experts. In time, public trust in the Crisis Headquarters began eroding which finally led towards questioning the experts' integrity, recommendations based upon invalid data, and accountability towards both general public and their medical peers, who petitioned against them.

Snježana Milivojević

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, snjezana.milivojevic@fpn.bg.ac.rs

Danka Ninković Slavnić

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, danka.ninkovic@fpn.bg.ac.rs

Poverenje korisnika interneta u vesti tokom pandemije Kovid 19

Širom sveta ispoljava se trend pada poverenja u medije koji je posebno izražen u digitalnom okruženju. Kao faktori koji utiču na taj trend identifikovani su polarizacija u

društvu, kriza poverenja u institucije, uspon populizma, sve veća prisutnost lažnih vesti, i brojni problemi koji opterećuju novinarsku profesiju. Pandemija Kovida 19 je dodatni, najnoviji, potencijalno vrlo važan faktor uticaja na poverenje u medije. Različiti medijski pristupi zdravstvenoj krizi i političkom odgovoru na nju mogu povratiti i osnažiti, ali i dodatno urušiti poverenje u informativne medije. Ovaj rad se bavi pitanjem koliko u vreme pandemije građani Srbije koji koriste internet veruju vestima. Fenomen poverenja u vesti razmatra se kroz njegova četiri aspekta. Prvi je opšte poverenje u vesti što je ujedno i pokazatelj poverenja u novinarsku profesiju u vreme krize. Drugi se odnosi na poverenje u vesti u digitalnom okruženju, posebno one koje se plasiraju putem društvenih mreža. Treći aspekt koji se analizira je poverenje u konkretne medije, odnosno sadržaje koje oni plasiraju, dok se četvrti odnosi na lažne vesti. Cilj rada je da u ovom kontekstualnom okviru identifikuje parametre poverenja-nepoverenja koji obliku informativne navike korisnika interneta u Srbiji. Analiza je bazirana na empirijskim podacima koji su prikupljeni tokom jula 2020. godine u okviru istraživanja "Informisanje u digitalnom okruženju u Srbiji". Anketnim istraživanjem obuhvaćeno je 2008 korisnika interneta koji predstavljaju uzorak reprezentativan za onlajn populaciju.

Duško Radosavljević

Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkatić, Univerzitet Union, Novi Sad,
vpans2010@gmail.com

„PANDEMIJA, AUTORITARNOST I KAKO JOJ SE ODUPRETI? Demokratska nastojanja“

Autor će nastojati da ukaže na svakovrsno korišćenje zbiljske globalne, što pandemija svakako jeste, za učvršćivanje vladajućih struktura, dalje jačanje autoritarnih tendencija i ugrožavanja ljudskih prava, kao i na moguće i nužne demokratske odgovore na ovako postavljenu situaciju. Pandemija Covida-19, najveće globalističko prikazanje u 21. veku, baca u senku događaja koji su determinisali dosadašnji globalistički proces – revolucije iz 1989. godine, 11. septembar 2001. godine, svetsku ekonomsku krizu iz 2008. godine i događaje iz 2016. godine – Britansko ne EU i trijumf Trampizma, proizvodeći različite modele političkih ponašanja, među kojima se ističu oni sa negativnim predznakom. U situaciji nesavršenosti globalističke scene, i nedostatka institucionalnih struktura za sprečavanje ovakvih situacija, znatan broj država se protiv

pandemije bori jačanjem autoritarnih pravila, ograničavanjem ljudskih prava, netransparentno i arbitrarno, isključivanjem građanstva, civilnog društva i eksperatskih grupa. Vrhunskom arogancijom izbegava se rasprava o poreklu, razmerama i rešenjima za sanaciju zaraze, ali i o inim iskušenjima u kojima bi se svet opet mogao naći. Osnovano tvrdimo da se novi udari autoritarnosti javljaju kao izraz nesposobnosti iznalaženja optimalnih rešenja za ovu situaciju. Umesto toga imamo elemente ekskluzivnosti i mesijanstva vladajućih elita, zaštitnika nacija. Zato ne čudi da se ogroman broj građana ne miri sa predloženim rešenjima, ni sa pozicijom pasivnih posmatrača u akcijama vladajućih, gde su ulozi vrlo visoki – životi građana. Demokratske aktivnosti kojima bi se suzbile autoritarne tendencije su jasno razgraničenje između pozitivnih aspekata globalizacije, nasuprot podrške nacionalizmu; jačanje pozicije aktivnog građanstva u društvu; ponovno učenje ljudskih prava, sa naglaskom na prava da se bude zdrav; suzbijanje društvenih nejednakosti, od lokalnog do globalnog nivoa.

Ključne reči: Pandemijska, autoritarnost, pretnja, nastojanja, demokratija.

Duško Trninić

Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka, dusko.trninic@fpn.unibl.org

Aleksandar Janković

Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka, aleksandar.jankovic@fpn.unibl.org

Ranka Perić Romić

Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka, ranka.peric-romic@fpn.unibl.org

DRUŠTVENO-POLITIČKE PROMJENE U NAČINU ŽIVOTA I SOCIJALNIM ODNOSIMA GRAĐANA REPUBLIKE SRPSKE TOKOM PANDEMIJE COVID 19

Pandemija koronavirusa (COVID 19), kao događaj bez presedana u ljudskoj istoriji, dovela je do redefinisavanja svih segmenata života - društvenopolitičkog, kulturnog, svakodnevnog i intimnog načina življenja. Stečene navike i životni obrasci, pod uticajem vanrednih okolnosti, bile su predmet propitivanja i stvaranja novih modela unutar kojih bi se organizovao život. U radu se prikazuju rezultati istraživanja stavova građana i građanki Republike Srpske o društvenim, političkim, kulturološkim i porodičnim promjenama uzrokovanim pandemijom COVID 19. Onlajn istraživanje sprovedeno je tokom trajanja vanrednog stanja zbog pandemije. Prilikom anketiranja

primijenjena je tehnika „snježne grudve“, koja se pokazala efikasnom jer je trebalo prikupiti veliki broj ispitanika u veoma kratkom roku, dok su mjere zaštite od koronavirusa bile na snazi. Uzorkom je obuhvaćeno 1148 punoljetnih građana iz četrdeset opština Republike Srpske. Rezultati istraživanja pokazuju da su stavovi građana o pandemiji polarizovani u dva ekstremna pravca, iako oni u trenutku anketiranja nisu bili previše udaljeni. Jedan dio građana sumnja u sve informacije koje dobijamo putem državnih institucija, medija, stručnjaka i drugih autoriteta, dok drugi prenaplašeno ističu katastrofične prognoze u pogledu krajnjeg ishoda pandemije. Građani iskazuju jednako nepovjerenje u političke institucije, kao i u sistem javne zdravstvene zaštite. Polovina ispitanika je protiv koletivne imunizacije, dok trećina podržava vakcinaciju ako se u budućnosti pronađe vakcina. Kada su u pitanju posljedice pandemije, dvije trećine ispitanika smatra da će ekonomske posljedice biti najteže, dok trećina ističe socijalne posljedice – nemogućnost slobodnog putovanja, druženja i okupljanja na većim skupovima.

Ključne riječi: pandemija, koronavirus, društvo, politika, ljudska prava, porodica, povjerenje

Goran Kaluđerović

Vojvođanska politikološka asocijacija, gorankaludjerovic10@gmail.com

Pandemija, laži i moć bez politike u Srbiji

U radu želimo pokazati da je pandemija proizvela strah kao glavnu osobinu kojom trguje moderna politika. Pandemija je pokazala kao kod boga Janusa dva lica: jedno da u „svetu kompresije vremena i prostora: svetu univerzalne međusavisnosti“ (Zigmunt Bauman), dakle, da u globalnom svetu nikakve suverenističke odluke državu ne mogu zaštititi od globalnih pretnji kakva je pandemija, i drugo, da suverenističke države ne mogu same sa svim svojim resursima da globalni problem reše bez saradnje sa drugim državama i napose globalnim institucijama. Virus je pokazao da ne zna za granice ali su u odgovoru na njegovu opasnost države pokazale različit oblik odgovornosti. U radu imamo ambiciju da ukažemo na „postojanje ličnog režima sa neopatrimonijalnim obeležjima“ u Srbiji, gde je gotovo svaki oblik institucionalnog ograničenja izvrnut ruglu (Nebojša Vladislavljević), dakle, gde se vlast ne može obuzdati bilo kakvim činiocima iz političke sfere i gde je, paradoksalno, istina u vidu pandemije, pokazala svoj „despotiski karakter“, pa je samim tim strah kod vlastodržaca „od konkurencije

prinudne sile koju ne mogu da monopolišu“ (Hana Arent), zahtevala odgovor koji se temeljio na lažima. Time je i činjenička istina koja zahteva debatu u političkoj sferi a koja poseduje razornost koju ništa ne može ukloniti sem laži, prilagođena onom javnom mnenju na koji je neopatrmonijalni režim imao uticaj, gde su nedobrodošla mnjenja jednostavno uklonjena iz javne sfere ili su na druge načine dezavuisani. U odnosu na razorni virus jedino govoriti istinu u vidu suparništva “suštinski spornih koncepata” i koja je svakako vezana za političku sferu, moglo je pružiti racionalan odgovor. Mogući uspeh ili neuspeh u tom odgovoru na opasnost konceptualno bi značio i odgovornost zajednice. U protestima koji su usledili nakon izbora u junu 2020. godine, ili kako bi rekao Ivan Krastev u “protestnim momentima” izraženo je ono što ljudi na žele, ali gotovo ni malo ono što oni žele. To je bio odgovor politike bez moći na moć bez politike u Srbiji. Hoćemo da pokažemo da ako postoji nusproizvod pandemije onda je to negiranje aveti nepostojanja alternativa naročito alternativa koji će uništiti ambijent društvenog fatalizma sada promovisan od balkanskih “novih despotija” (Džon Kin), dakle, alternativa koje će na drugačijim humanim osnovama uređivati svet.

Irina Milutinović

Institut za evropske studije, Beograd, irina.milutinovic@gmail.com

SLOBODA INFORMISANJA I INSTRUMENTALIZACIJA DISKURSA O KOVIDU 19

Cilj ove studije je da analitičkim i kritičkim naučnim metodama diskutuje status jednog od osnovnih ljudskih prava – prava na slobodu informisanja, u periodu vanrednog stanja koje je u Republici Srbiji bilo na snazi povodom pandemije virusa Kovid 19 (15.03–06.05.2020). Jedan deo istraživanja fokusiran je na normativni poredak. Metodom uporedne analize pravnih dokumenata, pokazana je neusaglašenost instrumentalnih mera informacione politike koje je Vlada Srbije propisivala u naznačenom periodu, sa obavezujućim normama saopštenim u međunarodnim konvencijama i deklaracijama o slobodi govora. Posebna pažnja posvećena je načelima neophodnosti i proporcionalnosti propisanih restrikcija u demokratskom društvu. U drugom delu istraživanja identifikovani su drugi indikatori političke instrumentalizacije diskursa o Kovidu 19, pomoću metode kritičke analize diskursa izabranih komunikacijskih događaja (Fairclough, 1995: 57–62) na konferencijama za medije Kriznog štaba za suzbijanje epidemije korone u Srbiji. Zaključak istraživanja je da je pandemija Kovida 19 dvojako

instrumentalizovana u domaćoj javnosti: kako primenom neproporcionalnih restriktivnih mera u oblasti informisanja o pandemiji, tako i određenim komunikacijskim strategijama u javnom govoru pojedinaca nadležnih za njeno suzbijanje. Sudeći po rezultatima istovremenih javnomnjenjskih istraživanja, angažovanost nadležnih na terenu i primenjena praksa komuniciranja ovog javnozdravstvenog izazova, u prvi mah su doprineli podršci građana glavnim protagonistima „borbe protiv korone“. Međutim, ubrzo nakon parlamentarnih izbora održanih 21. juna, postale su transparentne negativne posledice nedoslednosti i instrumentalizacije u upravljanju krizom po demokratski poredak i stabilnost društva.

Ključne reči: ljudska prava, sloboda informisanja, vanredno stanje, „Kovid 19“, pandemija, Republika Srbija.

Иван Миловановић

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду,
ivan.milovanovic1105@gmail.com

(Не)ефикасност система управљања кризом у Европској унији и(ли) недостатак солидарности? Случај пандемије корона вируса

Последња деценија у Европској унији обележена је вишеструким кризама због којих се целокупни систем управљања нашао на озбиљном испиту. Поред тога, пандемија изазвана корона вирусом последња је у низу криза које су питање солидарности довеле у жижу интересовања. Солидарност се може посматрати као једна од основних вредности Европске уније која је са сваком изменом оснивачког уговора попримала нове обресе и постајала све значајнија за функционисање целокупног система. Паралелно са овим процесом стварао се све већи јаз између реторичког и стварног у овој области. Разуђеност у схватању и примени утицала је на постепену инструментализацију овог појма што је било у супротности са очекивањима да солидарност као једна од вредности води ка ономе што је „заједничко“. Са друге стране, озбиљност кризе изазване корона вирусом захтевала је брзу и ефикасну реакцију Европске уније у пружању помоћи својим чланицама. Одговор система на кризу, и поред времена да се редови консолидују, био је исцрпан. Ипак, у јавности се све више говорило о недостатку солидарности и неадекватном одговору Уније на тренутну кризу. У излагању се анализирају два појма чија је терминолошка разуђеност у оквирима Европске

уније у многоне утицала на произвољно тумачење улоге система у одговору на кризу. Циљ оваког приступа је одвојити чињења Уније у домену управљања кризом од оних која су се тичала солидарности и свих њених појавних облика. Осим тога, у излагању се анализирају и последице кризе по функционисање система Европске уније, као и однос снага унутар Уније са посебним освртом на улогу кризе у промени овог односа.

Ivana Radić Milosavljević

The University of Belgrade, Faculty of Political Sciences, ivana.radic@fpn.bg.ac.rs

The European Union in the Pandemics: Covid-19 crisis questioning the EU's *raison d'être* and the possible implications for further integration

More than sixty years ago, Ernst Haas defined political integration as the process of shifting distinct national political loyalties, activities, and expectations towards a new political centre. Neofunctionalists have considered crises as conducive to integration because these would trigger politicization, which would under the specified conditions, lead to spill-overs of integration into ever more policy sectors. In the last decade, we have been witnessing multiple crises hitting the EU. These crises, like the one triggered by the Covid-19 pandemics, caused different responses by the EU institutions, Member States, and the EU citizens. These responses are inseparable from the question looming around all previous EU crises: what is the EU's *Raison d'être*. The question of purpose has never been posed openly by neo-functionalism nor officially by the EU elites, but it seems unavoidable. Whether this new crisis will end in solving this issue is too early to say. Nevertheless, we seem able to analyze the EU's responses to this point and to give an estimation of possible consequences for further integration. We argue that initial responses to the Covid-19 crisis have been mixed. The Commission has been pushing for the pro-integrationist solutions by proposing urgent funds and advocating for the EU's health care sovereignty. The member states, on the other hand, have been challenging the EU's purpose by the borders closure, re-introduction of the state aid, and prohibition of exports. Another aspect to examine would be the narratives used during the pandemics and the public opinion on the question of solidarity.

Key Words: European Union, crisis, integration, Covid-19, solidarity

Jasmin Hasanović

Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka, jasmin.hasanovic@fpn.unsa.ba

IZLAZAK POLITIČKOG IZ MRAKA: PANDEMIJA POZITIVIZMA I RESOCIJALIZACIJA ZNANJA

Još su se od početka pandemije koronavirusa, uz vapaje o povratku u „normalno stanje“ mogle čuti i konstatacije kako nakon nje više ništa neće biti isto. Pravo bi pak pitanje bilo dekonstruirati odnos predpandemijske normalnosti i političkih posljedica koje je pandemija koronavirusa osvijetlila. Nova normalnost koja se uspostavlja, vidljivo, ne secira se oštro na ono stanje prije i poslije nje, već se simultano proizvodi. S tim u vezi, rad nastoji doprinijeti aktuelizaciji rasprave o značaju i položaju društvenih i humanističkih nauka u okolnosti društvenih kriza i transformacija. U prvom redu, autor polazi od pretpostavke kako je profesionalizacija politologije otupila njen aplikativni i kritički naboj spram društvene zbiljnosti u kojoj egzistira. Pozadinu te epistemološke debate treba čitati kroz sveukupnu depolitizaciju politologije unutar koordinata hegemonskih pozicija moći unutar koje ona egzistira i koja ju oblikuje. Referiranjem na „političku razliku“ između politike i političkog, autor smatra da političko nikad nije nestalo da mu je, kako su to neki autori ranije sugerirali, potreban povratak – prije, njegovo je potiskivanje političko samo po sebi. Stoga, potrebno je osvijetliti odnose moći, dominacije te same ideologije i znanja koji se u pozadini reproduciraju, a što pandemija koronavirusa čini vidljivim. Kroz takvu se prizmu, primarno iz ugla političke teorije i njenog kompleksnog odnosa sa politologijom smatra zgodnim izvršiti preispitivanje fenomena poput populizma, demokratije, novih oblika kolektivnog djelovanja i borbi te digitalnih prostora kao mogućnosti „re-politizacije“ političkog. Kritizirajući koncepte tzv. životnih politika kao subpolitika, rad namjesto pozitivističkog nastoji afirmirati kritički koncept teorijske prakse u koordinate savremene, društveno angažirane politologije.

Jasminka Simić

Radio-television of Serbia, jasminka2002@yahoo.com

COVID -19 Pandemic: A new health crisis as a challenge in the institutional reform of the European Union

The paper analyzes the future of the European Union in the context of resolving the consequences of the health crisis caused by the COVID-19 pandemic. The author is of the opinion that this crisis has exacerbated the negative impact of unresolved crisis over the past 15 years (institutional, financial, migrant, geostrategic) on European policies including Brexit (the first exit from the Union), by provoking a more national and less European response and thus widening the gap and reducing solidarity and mutual assistance between the 27 member countries of the EU. To what extent has the COVID-19 pandemic changed the relations of the member countries of the Union (closure of internal national borders) and influenced their attitude towards candidate countries for membership in the Union (closure of external borders and new methodology of accession process), how it set European policies priorities (*European Green Deal*), and whether this will eventually result in the renewal of the Union in the XXI century, are the questions that the author answers in this paper by applying the document analysis and comparative methods of the decisions and practices of the member countries of the Union. The aim of this paper is to show whether the European Union can be regarded as a mechanism through which Member States regain some degree of control over market and are able to deal more effectively with trans-border issues such as COVID-19 pandemic.

Luka Petrović

Institutu za filozofiju i društvenu teoriju, pluka194@gmail.com

Evropsko građanstvo i ustavni patriotizam: ka solidarnijoj Evropi

Pandemija korona virusa ponovo je stavila na agendu pitanje solidarnosti i ekonomske redistribucije unutar Evropske unije. Zdravstveni sistemi država Juga su najpogođeniji pandemijom, a posledično je došlo i do ekonomske i socijalne krize. Zahtev za preraspodelom bogatstva, mutualizacijom dugova i zajedničkim finansiranjem ekonomskog oporavka u početku nije naišao na odobravanje „štedljivih“ država Evrope. Za razliku od rasprava o krizi evropskog duga vođenih nakon Svetske ekonomske krize iz 2008. ovoga puta krizu su proizveli eksterni faktori, što je otupelo snagu argumenata zasovanih na navodnoj neodgovornosti pojedinih država. Istraživanje naručeno od strane Evropskog parlamenta iz maja 2020. pokazuje da je 34% ispitanih stanovnika Evropske unije zadovoljno nivoom solidarnosti između država u borbi protiv pandemije (Kantar, 2020), što navodi na potragu za mehanizmima koji bi garantovali veću

solidarnost unutar ovog poretka. Autor polazi od pretpostavke da je nadnacionalno udruživanje neophodno radi uklanjanja negativnih efekata ekonomske globalizacije i odbacuje suverenističke odgovore. U tekstu ispituje pojam evropskog građanstva, te kako ovaj koncept može pospešiti stvaranje solidarnijeg poretka. Problem posebno predstavlja činjenica da ono što je „urgentno potrebno da se uradi je ekstremno nepopularno i stoga praktično nemoguće demokratski uraditi“ (Offe, 2013), a tiče se široke ekonomske redistribucije, mutualizacije dugova, pa čak i stvaranje jedinstvenog fiskalnog sistema unutar Evropske unije. Autor posebno ispituje oblik građanstva zasnovan na konceptu ustavnog patriotizma (Habermas, 2006, Miler, 2010). Jedan od njegovih elemenata, zajedničko sećanje na posleratnu pomoć nemačkoj ekonomiji (Young, 2020), ovoga puta se može iskoristiti kao motivacija za slične politike solidarnosti.

Marko Simendić

Faculty of political science, Belgrade, marko.simendic@fpm.bg.ac.rs

A curious case of amnesia in Thomas Hobbes: why the plague is not an ailment of the body politic?

Thomas Hobbes's prose is widely known for his extensive use of organic metaphors. This is strikingly evident even after quick a glance at *Leviathan*'s famous frontispiece, which depicts the state as an "artificial man", the metaphor that Hobbes uses throughout *Leviathan* – particularly aptly so in its chapter 16. Furthermore, by building on a significant body of medieval theorising about the state as a human organism, Hobbes embraces illnesses as metaphors for various afflictions that threaten the body politic. In chapter 29, he talks about various symptoms (such as convulsions, fever, cysts or lethargy) as well as quite a few diseases and deformities that might afflict the commonwealth: rabies, pleurisy, bulimia, conjoined twins and parasites (roundworms). Hobbes's listing of illnesses here is purely metaphorical and serves only to illustrate what could happen to a state with an "imperfect constitution". Chapter 29 of *Leviathan* thus does not cover the effect of diseases, taken in their literal sense, on the stability of a commonwealth. This exclusion becomes even more glaring if we consider Hobbes's command of Thucydides' *History of the Peloponnesian War* where the famous historian explicitly connects the Athenian plague to a political condition that could very well be described as a Hobbesian state of nature. In Hobbes's own translation, Thucydides writes how "[n]either the fear of the gods, nor laws of men, awed any man". Therefore,

the lack of such a discussion in *Leviathan* seems deliberate and in this paper I will try to explore the possible reasons behind such a decision.

Mila Bajić

CEU, Budapest, milabajiic@gmail.com

Balkanskom rutom do Beograda: Teorije zavere o naseljavanju migranata u Srbiji za vreme koronavirusa

Prema Uscinskom (2020) teorije zavere često pokreću političke rasprave i veoma su retke oblasti politike koje nisu izložene makar jednoj teoriji zavere. Značaj ovih teorija ogleda se prvenstveno u njihovom mobilizacijskom potencijalu i stimulisanju populacije da se uključi u pitanja od velike važnosti, posebno u periodima krize. U ovom radu razmatra se kako je globalna pandemijska kriza kreirala povoljan ambijent za proliferaciju sadržaja na mrežama koji je pomogao u formiranju teorija zavere. Jedna od najrasprostranjenijih teorija zavere u poslednje vreme u Srbiji odnosi se na navodni tajni plan naseljavanja migranata za vreme pandemije koronavirusa. Tvrdnje povezane sa ovom teorijom su plasirane u vodećim medijima (nacionalnim televizijama i u štampi) ali i na društvenim mrežama. Facebook grupe na kojima se dele anti-migrantski sadržaji na kojima se navodno mogu videti migranti, pogotovo muslimanskog porekla kako napadaju građane i vandalizuju gradove po čitavoj Evropi u jednom trenutku imale su i do 330,000 članova. Posredstvom čestih prijava zbog govora mržnje i deljenja dezinformacija ove grupe su zabranjene i podelile su se u mnoštvo manjih ali podjednako aktivnih grupa. Ove grupe postale su posebno aktivne od početka pandemije koronavirusa i uvođenja policijskog časa, što je podstaklo određene pristalice ovih teorija da veruju da je policijski čas bio samo paravan za masovno naseljavanje migranata po Srbiji. Širenje ovih teorija zavere preko mreža dokaz je o rastu takozvanog horizontalnog poverenja, koje zamenjuje vertikalno poverenje češće povezano sa tradicionalnim medijima (Bangerter, Wagner-Egger & Delouvée 2020). Cilj ovog rada je analiza anti-migrantskog diskursa u sadržajima deljenim po Facebook grupama za vreme policijskog časa. Analiza će pokušati da utvrdi ključne diskurzivne karakteristike ove teorije zavere kao i šta je podstaklo njeno širenje u vreme pandemije.

Milan Podunavac

Fakultet političkih nauka UDG, Podgorica, milan.podunavac@fpm.bg.ac.rs

Politički učinci pandemije straha

Pandemiju korone pratila je pandemija straha. Živimo u dobu „nove normalnosti“ (Baumann). Strah i nije ništa drugo do zajedničko ime za prošireno polje nesigurnosti, neizvesnosti i naše nemoći da odgonetnemo uzroke ove nemoći.

Rad u uvodnom delu razmatra normativni status straha u političkoj teoriji i analizira njegova osnovna obilježja u funkcije (zaštitna, imobilizirajuća, oslobađajuća). U drugom koraku analizuje se odnos straha i poretka. Posebno se analizira prošireno nepoverenje u demokratiju i uzlet autoritarnih tendencija. U raspravu se uvodi pojam „ustavnih diktatura“ i analizuju učinci vanrednog stanja u Srbiji. U zaključnom delu uvodi se pojam „građanske hrabrosti“ i upućuje na izvorišta otpora režimu moći i mogućnosti oblikovanja alternativne hegemonijske strategija.

Ključne reči: pandemija, strah, nova normalnost, ustavna diktatura, građanska hrabrost, Srbija

Milica Resanović

Faculty of Philosophy University of Belgrade, milica.resanovic@f.bg.ac.rs

Stefan Janković

the Faculty of Philosophy – University of Belgrade, stefan.jankovic@f.bg.ac.rs

Engaging with the Politics of Purity: Discerning the Materiality and Semiotics of Risk in Encountering with COVID-19 among Serbia's Young Professionals

The abrupt break the COVID-19 made on a planetary scope has forced a number of adaptations of collective life, while its mutating nature and enormous ability to spread brought a deterrent effect due to apparent infection risk. Besides an impulse to purify the society from danger that was born in the public, COVID-19 warned that the politics of collective life evolve on level on material living when encountering such a mysterious non-human entity. Our principal intention in this paper follows this puzzle

and aims to reflect upon the intrusion of the COVID-19 based on 20 interviews conducted with young professionals in Belgrade, Serbia. An aim is to discern how it caused semiotic and interpretative confusion, eventually provoking distinct alternations of everyday spaces that now succumbed to a novel hygiene regime. Our understanding follows recent ontological turns that accentuated an intricate continuum of transactions that humans regularly practice through a coexistence with things, as well as fragile semiotic operations and requires focusing on a horizon where this agential interplay occurs. While we underscore ethical motives of actors to pursue official measures against the spread of the virus as significant, we also argue that politics have to be understood as an evaluative and speculative process. Encounter with the COVID-19, namely, has included not only delimiting of an “enemy” that lead to purifying practices, but also adaptation to uncertain, mutating and acting traits of ‘other’. In this way, we seek to turn towards more engaged and practical definition of politics, as situated, materialized endeavor, centered around distribution of agential properties: rights, identities and substances.

Key Words. COVID-19, politics, materiality, semiotics, evaluative processes.

Miljana Đurčević Cucić

Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu,

miljana.djurceviccucic@fpn.bg.ac.rs

Posledice pandemije na ljudsko pravo na razvoj u Srbiji

Pitanje ophođenja države i poštovanja ljudskih prava u vreme pandemije različito je od slučaja do slučaja i zavisi od stanja demokratije i standarda društva. Ono što ovim radom nastoji da se istraži jeste u kojoj meri (ni)je Srbija ispunila svoje tri osnovne obaveze kada je reč o ljudskim pravima, da ih poštuje, štiti i ispunjava, posebno kada su u pitanju prava solidarnosti kao prava III generacije ljudskih prava. U ova prava spada pravo na razvoj koje je usko povezano sa pravom na mir, a koja se prepoznaju kao suspendovana ili čak zanemarena tokom tekuće krize. Takav čin implicira da posledice trpe i politička i građanska, kao i ekonomska, socijalna i kulturna prava polazeći od pretpostavke da su ove generacije prava (I, II i III) međusobno povezane. Uslovi primene mera stavljanja van snage ljudskih prava predviđaju da je proporcionalnost preduzetih mera u odnosu na pretnju prvi standard, potom njihov prostorni i vremenski domašaj. Kroz prvo poglavlje, koje se fokusira na ljudsko pravo na razvoj u najširem

smislu, rad analizira da li je kroz tri vremenske dimenzije (tokom vanrednog stanja, u vreme parlamentarnih izbora i nakon izbora u Srbiji) došlo do kršenja prava solidarnosti, da li su odluke državnih organa odgovarale domašaju pretnje i ima li izazvanih posledica. Naredno poglavlje analizira koje instrumente zaštite međunarodni mehanizmi (EU, OUN, SE) mogu da pokrenu (hoće li) u slučaju kršenja ljudskih prava tokom pandemije u Srbiji. Zaključna razmatranja dovode i do odgovora o neophodnosti reforme kolektivnih/pojedinačnih sistema zaštite ljudskih prava kao jedne od posledica pandemije.

Miloš Hrnjaz

University of Belgrade – Faculty of Political Science, milos.hrnjaz@fpn.bg.ac.rs

Aleksandar Milošević

University of Belgrade – Faculty of Political Science, aleksandar.milosevic@fpn.bg.ac.rs

The world of crises and the crisis of the world: Covid-19 pandemic as a new global crisis

The word “crisis” is everywhere. It is selling books and it is used as a clickbait since it usually means something extremely dangerous but also exciting in a way - a place between life and death or between peace and war. This contribution firstly critically assesses the notion of “crisis” in the world politics. Then, it compares the consequences of previously identified major world crises with COVID-19 pandemic in order to identify similarities and differences. Finally, the article provides an analysis of the consequences of COVID-19 crisis compared with previous crises on two levels: international law and the international economy. Some authors call international law a discipline of crises and making an argument that research of crises should be at the heart of teaching and scholarship in international law. That is a response to the usual critics towards international law seen as a static, overly formalistic and conservative discipline unable to regulate very dynamic global relations. Therefore, there is a need to evaluate how international law coped with COVID-19 Pandemic crisis so far in order to grasp more general conclusions on the relationship between international law and the management of world crises. From the perspective of the international economic relations the only certain thing about COVID-19 crisis is uncertainty. Economic forecasts have predicated significant collapse of global GDP but it seems that the real scale of the negative impact is yet to come. Severe long-term consequences

(plummeting of world trade and output, sustained disruption of complex value chains, the rise of sovereign and corporate debt) are expected and accompanied by fear of inadequacy of policy responses. Estimated fragility of the world the economic outlook suggests that V-shaped recovery from the recession seems unlikely and that this global crisis could be a trigger for profound changes in the global economy.

Mohammad Aslam

Department of Political Science, Aligarh Muslim University, aslamwali21@gmail.com

Covid-19 Plague: Decay of Liberal Political Order and Reshaping New World Order

Plagues have shaped our history to some extent as they have been the biggest killers of people and led human beings inevitably to think about some very pertinent questions. The outbreak of plagues in the past raised the whole issue of man's relationship with God and shaped political order. In an age where scientists are working on life extension or immortality, we are facing an existential threat due to an attack by an invisible enemy, i.e., Covid-19. The terminology used to denote Covid-19 outbreak by the world leaders tells a unique story about it. During a White House briefing, Trump stated that the U.S. is "*at the top of the hill*" of coronavirus. On 23 April 2020, President Trump said, "*We were attacked. This was an attack. This wasn't just the flu by the way. Nobody has ever seen anything like this, 1917 was the last time.*" Trump on 18 March 2020 tweeted, "*The world is at war with a hidden enemy. WE WILL WIN!*" Greek Prime Minister stated, "*We are at war with an enemy who is invisible, but not invincible.*" On 17 March 2020, French President Emmanuel Macron in a speech said, "*We are at war. The enemy is there-invisible, elusive, and it is advancing.*" The Atlantic News web portal regarded him as a war President. German Chancellor, Angela Merkel, has called the pandemic the most considerable challenge her country has faced since World War II. In Russia, hospitals were prepared as it for "*world war*," and President Vladimir Putin is referred to as the "*supreme commander*." In China, President Xi Jinping has effectively declared victory over the virus, while state media have extolled him for commanding the "*people's war*" against Covid-19. The Health Care Workers are being regarded as warriors and heroes, standing on the "*frontlines*" of the fight against an "*invisible enemy*." Are we really at war? Or world leaders' rhetoric is an effort to hide their incompetency in managing the outbreak. The scholars are arguing that this crisis

has created to fulfil the mandate of establishing a global surveillance system to monitor each soul on earth. We are now ushering in an era of re-nationalization of the world, with populist, extremist, or authoritarian leaders in power in many countries of the world. Due to this Covid-19, there is an economic slowdown or recession, and we may see fragile states collapsing, and multi-lateral states like the European Union unable to support the strain. Democratic governance is going to be challenged. It is going to pave the way for [virtualization](#) of events, activities, and interactions, [automation](#) of processes and services, and political and economic decentralization. A global surveillance system would come in place, without which the global governance system, i.e. New World Order could not be exalted. As the world changed entirely after WWII, the world will completely change after this war against the invisible enemy. The Covid-19 pandemic provided legitimacy to a terrifying new surveillance system. Covid-19 crisis has fractured the American political establishment and put a dent on U.S. global leadership. It will usher overhauling of the UNO and its related organizations, i.e., World Bank, IMF, WHO, WTO, etc. On 19 March 2020, Yuval said, *“Humankind is now facing a global crisis. Perhaps the biggest crisis of our generation. The decisions people and governments take in the next few weeks will probably shape the world for years to come. They will shape not just our healthcare systems but also our economy, politics, and culture..... It signifies a dramatic transition from “over the skin” to “under the skin” surveillance.”* As far as above mentioned statement of Yuval Noah Harari is concerned, he is fleshing the possible future scenario of post-covid-19 crisis. These observations made by him gives an idea that the Covid-19 plague has been caused to establish a global surveillance system to actualize the dream of new world order. This existential crisis to political and economic world order demands a holistic analysis of epidemics or pandemics caused by microbes. The author in this paper has examined the plagues from a historical, descriptive and comparative method to get an in-depth knowledge of outbreaks and its implications on the world political order.

Keywords: Covid-19 Plague, New World Order, Political Decay, Global Surveillance System, Liberal Political Order

Nataša Milošević

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, natasam808@gmail.com

Suzana Mihajlović Babić

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka, suzana.mihajlovic@fpn.bg.ac.rs

Implikacije pandemije na koncept evropske solidarnosti: Mehanizmi solidarnosti u suočavanju sa socijalno-ekonomskim posledicama pandemije u Evropskoj uniji

Solidarnost između evropskih država proklamovana je od strane Evropske unije, kao bazična vrednost međunarodne saradnje. Poslednjih godina, EU se nalazi pred izazovom kritika mehanizama kojima se solidarnost kao princip evropske saradnje implementira u praksi, posebno u kontekstu komunirativnog političkog odgovora na migrantsku krizu. Uz to, izlazak Ujedinjenog Kraljevstva iz EU označio je početak preispitivanja institucionalne krize ove supranacionalne zajednice. Pandemija virusa Kovid-19 tokom 2020. godine aktuelizuje potrebu međunarodne saradnje u ublažavanju socijalno-ekonomskih posledica izazvanih pandemijom. Zasnivano na vrednosnom principu solidarnosti i na klauzuli solidarnosti iz Ugovora o funkcionisanju EU, ova zajednica je mobilisala instrumente saradnje za podršku državama članicama i kandidatima za članstvo. Primenjujući ideacioni i institucionalni pristup, autorke će u radu nastojati da odgovore na pitanje: Koje mehanizme EU koristi kao odgovor na pandemiju i na kojim oblastima saradnje su oni fokusirani? Ciljevi ovog rada su opis i analiza mehanizama saradnje EU tokom trajanja pandemije, njihovog targetiranja i alokacije resursa, kao i političkih izazova u formulisanju strategije zajedničkog odgovora na krizu. Rad će se zasnivati na analizi sadržaja dokumenata, političkih i legislativnih, kao i naučne i stručne literature. Rezultati ukazuju na limitirane kapacitete efikasnog delovanja EU u situacijama iznenadnih kriza usled birokratizovane procedure i otežanog postizanja konsenzusa povezanog sa različitim nacionalnim interesima država članica. Takođe, osnovni instrumenti održavanja evropske solidarnosti su i dalje finansijski, sa značajnim fokusom na oporavak ekonomije, dok je koordinacija u drugim oblastima od značaja za prevazilaženje krize, posebno u oblasti zdravstvene politike, zapostavljena.

Ključne reči: solidarnost, pandemija, Evropska unija, socijalne i ekonomske posledice, mehanizmi solidarnosti

Nebojša Vladisavljević

Fakultet političkih nauka, Beograd, n.vladisavljevic@fpn.bg.ac.rs

Lični režimi u vreme pandemije

Saopštenje analizira posledice pandemije u ličnim režimima na primeru Srbije. Pandemija koronavirusa – globalna zdravstvena, politička i ekonomska kriza – razotkrila je ograničene kapacitete političkih ustanova u mnogim državama da pravovremeno i efektivno upravljaju epidemijom na svojoj teritoriji i otvorila prostor za zloupotrebu vanredne situacije u korist vladajućih stranaka. U ličnim režimima – nedemokratskim režimima bez ideologije koji počivaju na neformalnoj ličnoj vladavini – ti problemi su se ispoljili u zaoštrenom obliku. Takvi režimi počivaju na arbitrarnoj vladavini i zloupotrebama javnih ustanova i resursa u privatne svrhe vlastodržaca a protiv demokratske opozicije i drugih kritičara vlasti. Vanredna situacija izazvana epidemijom je zato razotkrila veliki pad upravljačkih, stručnih i materijalnih kapaciteta političkih i drugih javnih ustanova u prethodnim godinama i otvorila prostor za eskalaciju autoritarne manipulacije i represije. Neuspešno upravljanje epidemijom, naročito kada je reč o velikom broju zaraženih i preminulih, i ekstremne zloupotrebe vanredne situacije izazvali su krizu nedemokratske vlasti i jačanje otpora autoritarizmu. Mada se akademske rasprave o političkim posledicama pandemije koncentrišu na zloupotrebe vanrednog stanja i restriktivnih zakona, saopštenje naglašava značaj neformalnih oruđa u ličnim režimima, kao što su medijska manipulacija, selektivna primena zakona, neformalne zloupotrebe javnih ustanova i resursa i represija. Pored toga, saopštenje sugerise da veoma ograničeni upravljački kapaciteti i ekstremne zloupotrebe vlasti, kao i rast nezadovoljstva građana i otpora autoritarizmu, ne ugrožavaju nužno opstanak ličnih režima u odsustvu kapaciteta demokratske opozicije – pre svega organizacione infrastrukture i kredibilnog vođstva stranaka – da politički artikuliše nezadovoljstvo javnosti.

Nemanja Đukić

Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Banjoj Luci, nemanja.djukic@fpn.unibl.org

PANDEMIJA COVID-19. IZMEĐU MEDICINE I POLITIKE (Prilog medicinskoj sociologiji)

U članku koji slijedi, pandemiju Covid-19 analiziramo unutar kritičkog diskursa medicinske sociologije. U prvom dijelu članka analizirajući fenomene biopolitike, socijalne konstrukcije bolesti i medikaizacije društvenog života, dokazujemo na širem nivou analize da pandemija Covid-19 predstavlja rezultat medikalizacije društvenog života to jeste izraz entropije medicinsko-farmakološke racionalnosti (klinička, socijalna i strukturalna jatrogeneza), zbog čega se društvena funkcija medicine danas nesumnjivo i sastoji, biopolitički posmatrano, u deregulaciji golog života. U drugom dijelu članka, polazeći od teorijskog doprinosa dvojice autora i to Dennis M. Bushnell, *Future Strategic Issues/Future Warfare* [Circa 2025] i George Poste, *Advances in Biotechnology: Promise and Peril*, pandemiju Covid-19 na užem nivou analize razumijevamo kao oblik neeksplozivnog ratovanja koje predstavlja osnovni oblik socijalne kontrole u petom (Bio/NANO) tehnološkom dobu. U trećem dijelu članka kroz pojmove: diskurs, moć, tijelo, prostor, goli život, ispitujemo biopolitički dispozitiv savremene medicine na primjeru strukturalne identifikacije karantina i koncentracionog logora.

Ključne riječi: Covid-19, Medikalizacija društvenog života, Biopolitika, Socijalna kontrola, Neeksplozivno ratovanje.

Nemanja Purić

Fakultet političkih nauka, Beograd, nemanja.puric@fpn.bg.ac.rs

Uticaj pandemije na krizu politike proširenja Evropske unije na zapadnom Balkanu

Politika proširenja jedna je od najmlađih ali i najuspješnijih politika Evropske unije. Njena najvažnija dimenzija jeste njen evolutivni karakter, odnosno činjenica da je nastala kao proizvod prethodnih proširenja kao i da se nakon formiranja menjala i prilagođavala izazovima. Iako je nakon pristupanja Republike Hrvatske pitanje vladavine prava za države zapadnog Balkana postalo od fundamentalnog značaja, reforma nije dala odgovarajuće rezultate. Nova reforma, inicirana od strane Francuske rezultirala je promenom metodologije čiji je osnovni cilj da pregovore učini dinamičnim i kredibilnim. Ipak, imajući u vidu da su Srbija i Crna Gora otvorile značajan broj poglavlja, a da Severna Makedonija i Albanija počinju pregovore po novoj metodologiji, nameću se pitanja praktične primene, uniformnosti, ali i kredibilnosti. S druge strane pandemija virusa Covid-19 dvostruko je determinisala odnose zapadnog

Balkana i Evropske unije; prvo po pitanju početka primene nove metodologije i revitalizacije Politike proširenja i drugo, Evropske unije kao aktera na zapadnom Balkanu u svetlu odnosa sa pridruženim državama i entitetima, ali i kao korektiva krize vladavine prava. Rad analizira uticaj Covid-19 pandemije na prethodno izneta pitanja, kao i potencijal nove metodologije da odgovori na samozadate ciljeve.

Ključne reči: Covid-19 pandemija, politika proširenja Evropske unije, nova metodologija, zapadni Balkan

Nergis Canefe

York University, Canada, nergiscanefe67@gmail.com

Global Justice Redefined: Differential Effects of the COVID-19 Pandemic

In order to deepen public understanding of the socio-political and economic dimensions of the current crisis related to the COVID 19 Pandemic in a global context, this paper argues that we need to address the following issues:

- global differences in public access to healthcare;
- the situation in conflict zones, refugee camps, border areas, marginalized communities concerning the differential effects of the Pandemic;
- exclusion of vulnerable communities, non-status peoples, minorities and precarious labour from the networks of protection put in place in relation to the Pandemic;
- comparative analyses of social justice issues associated with COVID 19;
- global forms of precarity that this Pandemic makes more visible;
- regional and national effects of health care cuts or insufficient access to publicly funded medicine;
- employment insecurity and its influence on healthcare systems' ability to respond in a comparative perspective;
- long-term implications of the Pandemic on our perception of human security.

This paper thus examines the main parameters of how COVID-19 affected local communities and specific sectors in relation to the larger society as well as their area/region of research in relation to the global developments. It will also strive to

identify potential transformative outcomes arising from the Pandemic, and touch upon the ongoing work required to build those outcomes.

Niloufar Baghernia

University of Guilan, Iran niloufarbaghernia@gmail.com

Ebrahim Meraji

North branch Azad University (Tehran), Iran ebrahim.meraji@gmail.com

Authoritarianism versus Democracy; Decision-making Implications Concerning COVID 19

Identified in December 2019 in Wuhan, China, Coronavirus disease has been spreading promptly around the globe. Apart from the number of deaths, it has induced plenty of social, economic and political impediments. Take marginalized people or poor countries as an illustration, not only have many individuals lost their jobs due to the lockdown or restrictions, but they have also undergone many mental illnesses. Meanwhile, governments have been making attempts to overcome the hindrance. One influential consideration affecting the outcome of fighting against the virus in the eyes of the authors is the types of the regime. To be precise, evidence regarding WHO' situation reports reveal that countries with authoritarian attitudes have had fewer cases and deaths than democratic ones. For instance, the United States as a democratic country has shown much more cases than China. This means that authoritarian regimes with strong central power and restricted political freedoms have made robust decisions concerning the virus and thorough management in comparison with the democratic ones. This eventually might have negative impacts on the reputation of democratic values, and result in newly established values and principles by people from various parts of the world. Hence, the current study seeks to answer the question that how different regime types can affect the control of the virus as well as the time after the recovery period, making use of library and internet resources. It is also noteworthy to say that China and the United States are two case studies chosen by the authors to give a more accurate analysis while comparing two distinct regime types.

Keywords: Authoritarianism, China, Coronavirus, Decision-making, Democracy, the United States

Slaviša Orlović

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, slavisaorlovic@yahoo.com

Pandemija, jačanje lične vlasti i atak na demokratiju

Nad demokratijom se već neko vreme nadvio oblak sumnje. Svedoci smo globalnog talasa koji se odrazio na stagnaciju demokratije. Tome je doprinela i pandemija izazvana Korona virusom (COVID 19). Zabeleženo nekoliko pokušaja da se pronikne u suštinu problema i da se ponude objašnjenja koristeći različite koncepte (jačanje populizma i autoritarizma, novi despotizam, postdemokratija). Kriza (parlamentarne) demokratije reflektuje se na: nemogućnost građana da na izborima promene politiku i političare; stanje u institucijama koje je u raskoraku sa stanjem u društvu; reprodukciju političkih elita i njihov način vladanja, koji sve više liči na uzurpaciju ignorišući ustav i procedure. Nezadovoljstvo načinom vladanja manifestuje se kroz povećanje broja građana koji su uzdražani od politike, smanjenje izlaznosti na izborima i povećanje zahteva za neformalnom političkom participacijom. Sve je dublji jaz između građana i izabranih predstavnika koji pretežno služe političkoj eliti. Na delu je etatizacija društva sa vlastima nesenizibilnim za zahteve građana. Nove demokratije pokazuju se krhke od starih. Institucija koja izbija u prvi plan je personalizovana izvršna vlast, bilo da je to predsednik ili premijer. Na delu je trend različitih oblika lične vlasti i nekontrolisane moći koja se sa institucijom prenosi na ličnost. Ideje su izgubile pokretačku snagu a mediji su od kontrolora pretvoreni u poluge vlasti. Društveni mediji su ventil i jedini otvoreni prozor za pokrete i proteste sa svojim limitima u odnosu na dominaciju klasičnih medija. Politička stabilnost neretko se postiže na račun društvene nestabilnosti. Sa jedne strane, beleži se trend sekuritizacije i stabilokratije sa autoritarnim tendencijama, a sa druge strane talasi protesta i pokreta. Pandemija izazvana Korona virusom vodi ka autoritarnim rešenjima i odlukama, ali je i način da se ovi režimi ogole i delegitimišu. Uvedeni su neki oblici vanrednog stanja ili karantina, ograničena su ljudska prava, povećano širenje lažnih vesti. Vlastodršci su dodatno marginalizovali ili zaobilazili centralne institucije poput parlamenta. Pandemija će ostaviti za sobom još jednu veliku svetsku ekonomsku krizu koja će dodatno produbiti jaz između bogatih i siromašnih, voditi porastu nejednakosti i povećati broj nezaposlenih (u SAD više od 40 miliona). To će dodatno povećati nezadovoljstvo i uzrokovati sve veći revolt i protest građana. Može se očekivati preispitivanje određenih politika poput zdravstvene i medicinskog osiguranja. Aktuelizovaće se libertetsko – socijaldemokratske debate da li je zdravlje stvar tržišta ili države. Fizička distanca

ostaviće posledice i na društvene odnose. Okrećemo se životu bez fizičkih kontakata - radu na daljinu, učenju na daljinu, kupovini preko interneta, društvenom životu i zabavi (filmovi, koncerti, muzeji, pozorišta) na daljinu. Na taj način naši privatni prostori postaju javni, ali istovremeno i utočište i zatvori u koje su nas strpale odluke naših vlada (o izolaciji ili policijskom času). Od prelaska dela naših života *on line*, najveću korist imale su poput Amazona, Netfliksa i drugih. Iako nema više entuzijazma niti euforije koju su izazvali procesi demokratizacije od pre dve-tri decenije, prerano je govoriti o krahu demokratije ili postdemokratiji.

Ključne reči: pandemija, demokratija, karantin, ljudska prava i slobode, lična vlast

Stefan Janković

Institute for Sociological Research, Faculty of Philosophy, University of Belgrade
stefan.jankovic@f.bg.ac.rs

On Planetary Encounters: How to Forsake the Ecological Vacuum of Modernist Platform?

Rather ironically, the COVID-19 pandemic outbreak presented probably a first event with planetary pedigree. What it announced is an emergence of an uncanny reality that certainly awaits around the corner with global warming, as it potentially heralded the future encounters with entities that are difficult to spot, yet cumbersome, scattered, and difficult to localize. A sense of distortion these planetary encounters might bring, yet, only slightly intimidates our political being, because our anxieties hardly ever exceed the issues of just, welfare, rights, identity and living standard. Awakening of non-human world from political slumber, however, substantially warns about ecological vacuum through which the iconic mechanisms of modernist platform, such as sovereigntist protection of rights and doctrinal view on economy as a harbinger of prosperity, were established. Key aim of this paper, organized around three points, revolves exactly around examination on how these puzzling encounters that robust planetary distortions such as the pandemic bring, display the problematic design of modernist platform. First, we recognize how hybrid encounters bring into question one of the key pillars of sovereignty: the doctrine on passivity and ahistoricity of matter. Through a comparative confrontation with the recent breakthroughs in literature on climate change, secondly, we underline how the geopolitical expansion reached significant spatial limits, remained blind to geophysical world and indirectly triggered numerous meteorological, climatic

and thus pandemic excesses. Eventually, we underline how the growth-doctrine born under political economy led to a mercantile attitude towards non-human entities.

Key words: planetary encounters, COVID-19, sovereignty, geopolitics, political economy.

Strahinja Obrenović

Institut za evropske studije, Beograd, strahinja.obrenovic@ies.rs

Od energetske ka široj evropskoj solidarnosti

Opšti sud Evropske unije je u septembru 2019. godine utvrdio postojanje principa energetske solidarnosti u slučaju koji je Poljska pokrenula protiv Evropske komisije (slučaj T-883/16, poznat i kao slučaj *OPAL*). Pomenuti slučaj se može razmotriti u kontekstu novonastale diskusije o evropskoj solidarnosti koja je usledila nakon izbijanja pandemije koronavirusa početkom 2020. godine. Do sada se o solidarnosti u Evropskoj uniji govorilo prvenstveno posmatrajući finansijsku, odnosno dužničku i migrantsku krizu. Potreba da se oblikuje solidarnost na evropskom nivou otvorila je značajna pitanja. Jedna od značajnih dilema jeste da li solidarnost u Evropskoj uniji predstavlja pravni ili politički princip, odnosno da li nepoštovanje solidarnosti sa sobom povlači i pravne posledice u vidu sankcija. Druga dilema se odnosi na trenutak u kojem se primenjuje princip solidarnosti, odnosno da li se poštovanje principa solidarnosti zahteva samo u vanrednim okolnostima ili se mora poštovati uvek. U tom smislu, možemo da se okrenemo tumačenju principa energetske solidarnosti od strane Opšteg suda u slučaju *OPAL*. Iako je reč o prvostepenoj odluci, stav Opšteg suda će svakako imati velikog značaja na dalje poimanje energetske solidarnosti. Jedan od glavnih argumenata Evropske komisije u postupku je bio da energetska solidarnost predstavlja politički koncept, a ne pravni princip. Drugi argument koji je Komisija zauzela se odnosio na primenjivost obaveze solidarnosti samo u slučaju krize. Opšti sud je zauzeo stav da princip energetske solidarnosti predstavlja obavezujući pravni princip i da njegova primena nije ograničena u slučaju krize. Imajući u vidu pomenuti slučaj, cilj ovog rada će biti da ukaže na određena pitanja koja su proistekla iz tumačenja energetske solidarnosti, a koja se mogu razmotriti i kroz prizmu postojeće (i nastupajuće) debate o solidarnosti u Evropi.

Thareerat Laohabut

Leiden University, t.laohabut@umail.leidenuniv.nl or t.laohabut@gmail.com

“Covid-19 Coup”: a comparative study in Hungary and Thailand

Levitsky and Ziblatt (2018) state that a form of power seizure staged by non-democratic actors is obsolete (pp 15-16). Any democratically-elected government or politicians can subvert democracy by undermining democratic norms “without abolishing key democratic institutions” (Lührmann & Lindberg, 2019, p.1105). In a time of crisis, including a pandemic, a democratic government can exercise an absolute power by declaring the State of Emergency Act. The Act helps address a crisis effectively by empowering a democratic government to rule above a parliamentary consent. Accordingly, it could, somehow, be politically abused and weaponised by any pseudo-democratic governments. In Southeast Asia, Thailand has struggled to fully re-consolidate democracy since a military coup in 2014. In Eastern Europe, the 10-year premiership of Victor Orban, Hungarian’s Prime Minister, has gradually dismantled the Hungarian democratic foundation. To fight against the Covid-19, a global pandemic, both countries declared the indefinite State of Emergency Act. The Act suspends all democratic mechanisms –check and balance system, freedom of expression, and human right. Therefore, to some extent, the fear of Covid-19 can potentially turn into a factor striking democratic erosion in such countries if governments censor freedom of press and media or spread the fear through rhetoric. However, both countries have performed well regarding the control of Covid-19. Accordingly, this paper aims to contribute a novel finding by investigating the relationship of the Covid-19 effective management and democratic impact in Hungary and Thailand.

Tibor Pap

University of Pécs, tibor.pap@gmail.com

Péter Tamás Bózsó

University of Pécs, pbozso@gmail.com

Illiberal societies in Central Europe and Western Balkans and the pandemic

Our study examines the geopolitical aspirations of the states located on the (half) periphery of the European Union: both inside the EU, the so called V-4 group, and outside it, the so-called Western Balkans. We focus on the social theory context of the mutual relations between the two regions and point out the peculiarities by analysing the specific events that have developed in connection with the cooperation between Hungary and Serbia. In the first half of our analysis, we describe the social theory frameworks that help to better interpret a complex situation. We rely on approaches such as world systems theory, the concept of ‘cosmopolitan Europe’ developed by Beck and Grande, and the concepts of the ‘accumulating state’ that seem to gain ground in recent literature. In the second part, we present concepts and attempts aiming to alleviate the inequalities, which have developed both to internal and external factors. Particular emphasis is given to the discussion of the basic income and the legitimacy of the most recently emerging welfare state versus labour-based society debate. In the third part, we analyse the background of the support for authoritarian illiberalism, which can be regarded as an ‘alternative self-interpretation’ based on the specifics of the region. We also examine what this setting has provided for political actors in geopolitics and interstate relations. Finally, we show how the above-mentioned conditions change due to the pandemic, especially human resources because they have become the main ‘export item’ in the region in the 21st century.

Keywords: illiberalism, social theory, pandemic, V4, Western Balkans

Тијана Перић Дилигенски

Институт за политичке студије, Београд, peric.tijana@yahoo.com

КОРОНА ВИРУС У (БИО)ПОЛИТИЧКОМ ИМАГИНАРИЈУМУ

У излагању се полази од премисе да је (био)политички инжењеринг конзервативно профилисаних политичких актера током пандемије корона вируса био детерминисан економским калкулусом. Сматрамо да успостављање (био)политичких режима у већини држава не представља тенденциозни покушај држава да демонстрирају своју супрематију над становништвом већ над вирусом који је постепено постао суверен. Политичко осмишљавање и (зло)употреба смрти изазвана корона вирусом детерминисани су друштвеном интерпретацијом и

политичким мотивима датог тренутка. Танатолошке идеологије у политичком хабитусу корона вируса имају тенденцију да смрт емоционализују и различито интерпретирају из различитих мотива (очувања здравственог система, смањења стопе смртности припадника старије популације, потврђивања политичког ауторитета, бољег предизборног рејтинга, ширења панике и страха). *Memento mori* постаје политичка опомена грађанима медијски визуализована кадровима из болничких ходника. Имагинаријум корона вируса је оголио логику неолибералне тржишне економије и указао на потребу деконструисања постојеће и осмишљавања нове економске парадигме. Сматрамо да је пандемија изнела на видело инфекцију несолидарности и нетрпељивости према феномену другости који се оптужује као кужни фактор. Елаборирамо да су демократски начини управљања у сенци популистичких манира који тендециозно користе наратив страха од вируса како би консолидовали властите режиме. У симболичкој равни, корона вирус је у политичком смислу алегорија за популизам као што је Камијева куга алегорија за фашизам.

Valentina Petrović

European University Institute, Italy, valentina.petrovic@eui.eu

Threats to democracy: Measures taken by right-wing populist regimes during the Covid 19 crisis in Eastern Europe and the EU's lack of response

Right-wing populist governments in Central and Southeastern Europe are currently abusing the emergency caused by the pandemic in order to extend their power and influence over institutions through legislative changes. The governments in Poland, Serbia, Slovenia and Hungary in particular have raised fears by their measures to either establish authoritarian regimes or to reassert their grip on power during the Covid19 crisis. After a brief regional introduction, this text is intended to give an insight into the answers of the ruling right-wing populist parties (PiS in Poland, SNS in Serbia, SDS in Slovenia and Fidesz in Hungary) in the pandemic. On the one hand, the article intends to show that the individual governments have misused the crisis to bring independent and / or state media under their control, to conclude corrupt deals between the ruling party and government-related companies and to put pressure on other independent institutions (such as the judicial system) and the opposition. On the other hand, reactions by civil society organizations shall be examined. Due to the restrictive

measures during the crisis and the prevailing lockdown, mass protests were difficult to organize and were often limited to online protests, protests from the balconies, using kitchen utensils, or cycling protests. The article shows that civil society pressure is indispensable, particularly in times of crisis, since shifts in power in favor of right-wing populist rulers happen swiftly and have negative long-term consequences for democracy. The article finishes with a critical discussion on the EU's responsibility and their lack of responses to the authoritarian regimes and their measures in Eastern Europe.

Veldin Kadić

Fakultet političkih nauka, Sarajevo, veldin.kadic@fpn.unsa.ba

Upravljanje pandemijom korona virusa u BiH: zdravstveno, sigurnosno ili političko pitanje?

Upravljanje pandemijom korona virusa u BiH pokazalo je sve slabosti ove države, odnosno njenog unutrašnjeg političkog uređenja. Bez obzira što se radi o zdravstvenom pitanju u BiH je pandemija pokazala jasne političke konotacije oko načina upravljanja istom. Ta konotacija se ogleda u odsustvu bilo kakvog efektivnog upravljanja državnog nivoa vlasti i primat entiteta u tom smislu koji su donosili potpuno neusklađene mjere. Tokom cijele pandemije bio je prisutan sukob oko nadležnosti između državnog i drugih nivoa vlasti. Iako virus ne poznaje niti državne niti bilo koje druge granice, u BiH je čini se pitanje entitetske granice postalo ključni faktor odbrane od pandemije. Cilj ovog rada je da ispita u kojoj mjeri je ovakav način upravljanja krizom održiv i da li su mjere koje su donosili različiti nivoi vlasti proporcionalne legitimnom cilju da se zaštiti zdravlje građana. Iako se kao indikator u uspješnosti borbe protiv korona virusa uzimao ovaj preventivni mehanizam koji je uglavnom bio baziran na strogoj karantini smatramo da je u konačnici u takvoj analizi potrebno uzeti u obzir i druge mjere kao što je razvijenost i odgovor zdravstvenog sektora kada pandemija eskalira što će posebno doći do izražaja u narednim mjesecima.

Zoran Lutovac

Institut društvenih nauka, Beograd, zoran.lutovac@gmail.com

Pandemija i stabilokratija u Srbiji

Kako se stabilokratije nose sa globalnim krizama poput pandemije korona virusa? Da li pojednostavljene procedure i skoncentrisana moć u rukama autokrate mogu biti prednost u suočavanju sa globalnim problemima poput pandemije? Da li su «komplikovane» procedure i složeni načini odlučivanja u demokratijama prepreka efikasnijem suočavanju sa problemima ili su, pak, sigurnosni mehanizam zaštite javnog interesa? Poredak nazvan stabilokratija, u stvari je poredak nerazvijenih sloboda i vladavine prava sa fasadnom demokratijom lišenom pravog sadržaja, ali podržan od strane velikih sila zbog regionalne stabilnosti. Može se reći da je Srbija danas daleko od stabilne demokratske države. U političkoj praksi nema stvarne podele vlasti, opozicija je na udaru privatnih medija koji dobijaju državnu pomoć i privilegovan položaj na osnovu političkog uticaja, državni mediji se ponašaju kao partijski servis najjače vladajuće stranke i bilten najmoćnijeg čoveka. To je naročito bilo ispoljeno u vreme pandemije kroz kampanju o “brizi za zdravlje građana” i kroz kampanju za izbore održane bez elementarnih uslova da budu slobodni i poštjeni i u vreme zdravstvene ugroženosti građana. Ogromna moć je skoncentrisana u rukama autokrate koji kontroliše državne i javne institucije. Sve to naizgled može biti prednost u donošenju brzih i efikasnih rešenja u krizama poput pandemije. Međutim, pokazalo se na primeru Srbije, da je upravo suprotno: sve slabosti autokratije u vreme krize ogoljavaju se u potpunosti i sve ono što je temelj liberalnih demokratskih poredaka, a što nedostaje stabilokratijama, pokazuje se kao nasušna potreba za funkcionisanje uređene države.

Ključne reči: Stabilokratija, pandemija, demokratija, Srbija.

Marharyta Fabrykant

The National Research University Higher School of Economics and the Belarusian State University, mfabrykant@hse.ru

Nationalism as Soft Power? Outward Turn of Tools for Nation-Building Due to COVID-19 Pandemics

The COVID-19 pandemics accentuated the global rise of nationalism already apparent over the past several years. Is this comeback of nationalism going to last once the

borders are reopened, or is there going to be a reversal fuelled by the newly recognized need for international cooperation? The present paper addresses this question by examining the ongoing changes in the representations of nationalism in the public political discourse. The research hypothesis is that the importance of nationalism is going to grow due to the newly emerged instruments of its mediatization. This hypothesis was tested by means of visual discourse analysis of a sample of materials representing the coverage of the COVID-19 pandemics in national and global media. The research results show that the majority of the media materials represent the habitual instruments of national imagery, such as political maps and population statistics, but in a new way, directed primarily not at global audiences. The obtained results suggest that in the near future nationalism, with its newly acquired positive connotations of solidarity and efficiency, is going to gain new significance as a source of soft power. To reap domestic rewards in terms of popularity, political actors will need to demonstrate their ability to represent the nationalist vision of their society as united, assured, and mobilized in a globally attractive and persuasive way. These results demonstrate a new and deeper interdependence between nationalism and globalization and between populism intended for the domestic use and the pragmatism of global politics.

Zoran Stojilković

Fakultet političkih nauka, Beograd, zoranstojilkovic.stoj@gmail.com

Rad, kapital i socijalna kohezija u postpandemijskom okviru

Komparativna istraživanja pokazuju da sindikatima i zaposlenima “dobro ide “ samo u situacijama demokratskog i ekonomskog rasta, koji vode i socijalnoj koheziji i smanjenju nejednakosti. Do istovremenog ostvarivanja sva tri razvojna faktora u Srbiji nikada nije došlo. Unutar aktuelne pandemijske krize, uz demokratski deficit, ponovo ulazimo u period pada ekonomskih pokazatelja i daljeg rasta siromaštva i nejednakosti. Za visoku nejednakost dohotka i visok rizik od siromaštva i socijalne isključenosti nije odgovoran samo (1) disbalans između kvantiteta i kvaliteta zaposlenosti, već i (2) sistem slabe socijalne zaštite, (3) neadekvatna politika oporezivanja rada, ali i (4) izmene radnog zakonodavstva nakon 2014. godine. Posebno penzijski sistem stvara velike međugeneracijske i unutargeneracijske nejednakosti pri čemu oko 16% lica starijih od 65 godina ne ostvaruje prava na penziju ni po jednom osnovu. Potrebno je uvođenje univerzalnih penzija koje se finansiraju iz budžeta države, a koji se trenutno

koristi za dopunu tekućeg penzijskog sistema. Dramatično zaostajanje Srbije može se delimično nadoknaditi samo visokim stopama rasta. Promena je moguća samo radikalnom promenom ekonomske politike u čijoj je osnovi objedinjavanje nužnih regulativnih sa razvojnim funkcijama i ulogom države, odnosno jasan razlaz sa raširenim neoliberalnim ekonomskim mitovima. U tom okviru da se izdvojiti šest osnovnih poruka. 1. Kvalitet obrazovnog sistema će odrediti sudbinu države - postoji visoka pozitivna korelacija između kvaliteta obrazovnog sistema i ekonomskih rezultata. 2. Za državu bez demokratske tradicije je ključno da se podigne zid između političkog (smenjivog) dela vlasti i meritokratske državne uprave. Bez te jasne i čvrste podele, entropijski procesi će neprekidno razjedati državu. 3. Strane investicije mogu biti dopuna industrijskoj politici, ali nijedan uspešan model razvoja nije počivao na stranim investicijama kao strateškom opredeljenju. 4. Unutar aktuelne pandemijske krize Srbija mora razumeti da preživljavanje zavisi od samodovoljnosti na osnovim egzistencijalnim segmentima. Koncept zaštite strateških grana danas sprovode sve velike razvijene ekonomije. Državno vlasništvo nije smetnja profesionalizaciji javnih preduzeća, niti bi evidentne slabosti u upravljanju trebalo da budu izgovor za prodaju. 5. Poreska politika svake civilizovane države treba da počiva na progresivnim stopama oporezivanja. To bi pomoglo da se porezi na najmanja primanja smanje, da se spreči veliko socijalno raslojavanje i da se stimuliše društvena solidarnost. 6. Da bi se ovaj model mogao sprovesti, neophodno je preći na sistem bruto plata u kome zaposleni imaju jasnu svest o bruto plati koju zarađuju i davanjima za poreze i doprinose. Ključna socijalna i politička posledica je “revolucija u glavama”, svest da nam nikakva vlast ništa ne poklanja već dobro ili loše usmerava i troši naš novac.

Ključne reči: socijalna kohezija, nejednakost, prekarnost, sindikati, razvojna država

Zorica Mršević

Institute of social sciences, Belgrade

zorica.mrsevic@gmail.com

Svetlana Janković

Center for Enhancing Dialogue and Tolerance, Čačak,

svetlana.jankovic.cacak@gmail.com

Pandemic and women's human rights

The subject of the paper are consequences of the Covid-19 pandemic on women's human rights. It focuses on tackling the pandemic from a people-centered human security standpoint, with a gender lens. There is already spread awareness that this virus is not democratic and that people are not equal before it. The pandemic like all previous crisis and catastrophes, does not affect equally women and men, the rich and the poor, the old and the young, or people of color and white people. Instead, this pandemic magnifies all existing inequalities and severely impacts those who are already vulnerable and intersectionally disadvantaged. Previous experiences corroborated the hypothesis that every crisis affects women's rights like a big wave that throws them back decades. Everything that has been won in terms of gender equality may disappear or being significantly diminished when facing the burst of the pandemic. The focus of the paper is put on gender-colored consequences of the pandemic grouped into two basic categories of human rights threats, socio-economic relations (comprising mostly erosion of gender equality) and intensified gender-based violence, (comprising mostly domestic). Both categories are very interconnected, conditioning and intensifying each other. The aim of the paper is to analyze pandemics in the language of human rights of women having on mind that if these aspect are neglected now, it will continuously be lacking among all-level measures designed to mitigate the consequences of the pandemic. Methodology wise, the paper is based on the most recent domestic and international sources related to women's human rights.

Aleksandar Kovačević

Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, aleksandar.kovacevic@fpn.bg.ac.rs

Pandemija korona virusa - šansa za uspešnu digitalizaciju rada ili dodatno unižavanje prava radnika

Aktuelna pandemija korona virusa nas je prisilila da pronađemo nove načine rada, komunikacije i življenja ali i otvorila brojna pitanja o tome kako su uređena naša društva, kakva je njihova budućnost i u kom pravcu treba ulagati resurse radi očuvanja stabilnosti. U ovom radu pokušaćemo da osvetlimo promene do kojih dolazi usled pandemije iz ugla političkih nauka. Jedna od takvih promena je sveobuhvatna upotreba digitalnih alata u sferi rada. Stoga, ključni cilj ovog rada je da se pokaže da li pandemija predstavlja šansu za uspešnu digitalizaciju rada ili dovodi do dodatnog unižavanja prava radnika. Otuda i istraživačko pitanje: da li aktuelna pandemija predstavlja šansu za

uspešnu implementaciju digitalnog rada posredstvom digitalnih platformi? Ovim istraživanjem se želi pronaći kauzalni odnos između pandemije i rada na digitalnim platformama. Istraživanje koje su sprovedi istraživači iz V. Britanije i SAD-a su pokazala da pandemija ima dva ključna efekta na ovaj rad i to: (1) na povećanje potražnje (eng. Distancing bonus effect) i (2) opadanje potrebe za ovim radom (eng. Downscaling loss effect). Ovi efekti se mere indeksom onlajn rada (OLI indeks). Na početku pandemije je došlo izraženog opadanje potrebe, da bi početkom aprila nastupilo povećanje potražnje za ovim radom. Povećanje potražnje je za posledicu imalo opadanje prihoda radnika, ali i dodatno unižavanje osnovnih prava radnika. U zaključku ističemo da aktuelna pandemija predstavlja šansu za uspešnu implementaciju digitalnog rada, ali da je potrebno dodatno zaštititi prava radnika kako povećana potražnja za digitalnim radom ne bi dovela do potpunog ukidanja stečenih radničkih prava. The coronavirus pandemic – the chance for successful digitalization of the labour or further violation of workers' rights The Coronavirus pandemic forced us to find new ways of labour, communications and living, and it opens a numerous question about the organization of our society and its future and about the direction of investing the resources to preserve the stability. In this paper, we will try to describe the changes that are the consequences of this pandemic from a political sciences perspective. Therefore, the main aim of this research is to demonstrate that the Coronavirus pandemic is an opportunity for successful digitalization of the labour, or allows further violation of workers' rights. The research question is: If the actual Coronavirus pandemic is the opportunity for the successful implementation of digital work thought Crowd employment? In this research, we want to find a causal relation between Coronavirus pandemic and Crowd employment. The researchers from the UK and the USA found two essential effects at this work: (1) distancing bonus and (2) downscaling loss effect. This effects measure by Online labour index (OLI). On the beginning of the pandemic, it appears the downscaling loss, but from April, the distancing bonus effect is in force. The distancing bonus effect, as a result, has a lower income of the workers, and also the further violation of the workers' rights. In conclusion, we emphasize that current status is an opportunity for the successful implementation of digital labour. There is a necessity to protect the workers' rights, how increased demand for this form of work would not lead to the complete abolition of acquired rights.

Osman Sabri Kiratli,

Bogazici University, Istanbul, osmansabri.kiratli@boun.edu.tr

WITHER MULTILATERALISM? DYNAMICS OF PUBLIC ATTITUDES ON INTERNATIONAL GOVERNANCE IN THE AGE OF PANDEMIC

Resistance against international cooperation and multilateralism took a new facet at the beginning of 2020 with the exogenous shock of COVID-19 pandemic. The global pandemic crisis causes structural strains on multilateral world order at two levels. One, is the perceived gap between the institutional input and output. Specifically, both policymakers and public alike increasingly question the utility of delegating powers and resources to International Institutions (IOs) that prove to be ineffective in times of crisis. Though this sentiment might have originated following the inadequate response of World Health Organization especially in early stages of the pandemic, it is not limited to WHO alone, but covers many major IOs. Second, when assessing international affairs, citizens tend project their political trust toward domestic institutions to ‘distant’ international political actors (e.g. Harteveld et al. 2013). When the political, social and economic conditions thrive, citizens develop positive attitudes toward both national and international institutions. Conversely, in times of crises, subjective evaluations and trust levels toward political institutions at all levels deteriorate (e.g. Johnson 2011). Therefore, we might expect that in countries that perform worse in addressing public health crisis, public trust toward international institutions –irrespective of their role in the crisis- to decline as people will simply project their negative feelings on domestic policymakers to the international level. Given the growing electoral support for populist parties that consistently challenge the legitimacy of multilateral cooperation, accompanied by the yet to be discovered political and social reactions the COVID-19 pandemic triggers, one finds ample reasons to be concerned about the future world governance. Yet, at the same time, despite such anecdotal and indirect inferences, we lack objective evidence on the degree and direction of change of citizens’ preferences with regard to international cooperation. Are citizens today, at the peak of COVID- 19 pandemic, more hostile toward international institutions? Does unilateralism appeal to the electorate as a viable alternative? Or, more fundamentally, what are the underlying determinants of citizen support for multilateralism and international institutions and how do they change? Against this background, this projects aims to explore the changing dynamics of public support for multilateral cooperation at the international level, with a special focus on the

changes the COVID-19 pandemic triggers in public opinion. Theoretically, at the personal level, COVID-19 pandemic is expected to increase uncertainty and risk perceptions. Consequently, individuals may develop more protectionist, exclusionist social, political and economic attitudes to protect themselves and their close circles. This process will be resulted with societies adopting isolationist positions with a reviving form of nationalism and attachment to unilateralism at the expense of cosmopolitan, internationalist attitudes and support for multilateralism. Moreover, due to the increased resource competition the economic crisis the pandemic causes, will lead to skeptical attitudes across voters in allocating financial resources to contribute to IOs, that perceivably divert resources away from other, more pressing services. To test these theoretical expectations, an original survey is in the process of being implemented in Turkey. Depending on the funding, the same survey is going to be carried in eight more countries in Europe and Asia. The survey results are planned to be available in late August and they will provide both academics and policymakers with important insights on public attitudes toward international governance at an age of pandemic.

Nemanja Džuverović

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, nemanja.dzuverovic@fpn.bg.ac.rs

Posledice pandemije na visoko obrazovanje u SAD

Visoko obrazovanje u Sjedinjenim Američkim Državama je po većini kvantitativnih (poput tzv. Šanganjske ili Tajmsove liste) i kvalitativnih pokazatelja najbolje na svetu. Univerziteti u Sjedinjenim Američkim Državama, zajedno sa onima u Ujedinjenom Kraljevstvu, privlače najbolje studente ne samo iz Evrope već širom sveta uključujući najmnogoljudnije zemlje i rastuće ekonomije poput Kine, Indije, Brazila ili Indonezije. Istovremeno, priznati profesori i istraživači mahom rade u Sjedinjenim Američkim Državama, imajući u vidu sjajne uslove za rad i istraživanja. Međutim, snaga američkih univerziteta je istovremeno i njihova slabost u kontekstu COVID-19 epidemije. Većina univerziteta su privatni univerziteti koji u potpunosti zavise od tržišta, donacija, a ponajviše studentskih školarina. Epidemija je zaoštrila problem marketizacije obrazovanja u SAD imajući u vidu da većina studenata preispituje nastavak školovanja u novonastalim uslovima, ekonomske neizvesnosti koju epidemija donosi kao i nesigurnog tržišta rada. Analizirajući studiju slučaja Nortwestern univerziteta, tekst se

bavi ekonomskim i društvenim posledicama koje epidemija ima na visoko obrazovanje u Sjedinjenim Američkim Državama, kao i mogućim načinima njegovog prevladavanja.

Ključne reči: visoko obrazovanje, SAD, epidemija, Nortwestern, kriza

Pfokrelo Kapesa

North East Christian University, Nagaland, India, pfokrelokapesa@gmail.com

Architecture of Oppression: Pandemic and State Repression in India

Abstract: The global pandemic in the wake of the novel corona virus or Covid-19 has necessitated major changes in the governance mechanism. While effectively revealing the hollowness of welfare policies, the pandemic has encouraged governments and regimes towards autocratic and totalitarian paths. According to the UN Centre for Civil and Political Rights, so far 84 countries have declared state of emergency, in certain cases giving absolute power to executive head to formulate and execute all necessary measures; 'a gateway to autocracy'. India is under 'undeclared' emergency. The Indian experience began when Prime Minister of India Narendra Modi declared a country wide lockdown without consulting the legislature on March 24, 2020. While the declaration of the lockdown was necessitated by the pandemic, what was unusual was that the Indian Parliament was in session just a day before the declaration and the country was given four hours notice before the lockdown would come into effect. The judiciary and most media houses have been co-opted, the few that refused to be co-opted harassed. The targeting of Rights activists and dissenters is at an all time high. In a country and a regime such as the present one in India which is based on misinformation and disempowering of voices, even normal measures to deal the pandemic is threatening. Kashmiris, one of the most affected communities of state oppression dreads going to quarantine centre. Contact tracing of suspected Covid cases and the Aarogya Setu app for artificial intelligence to combat COVID-19 by contact tracking which was made mandatory for all workers and employees continues to be dreaded for fear of that the information can be used for censoring and monitoring.

Keywords: pandemic, state repression, information misuse, censure, monitoring, India

Jordan Jorgji

Fan S. University, Korçë, Albania, jordanjorgji@yahoo.com

The pandemic of Covid-19 and conspiracy theories in Albania

The pandemic of Covid-19 constitutes a crucial challenge to democracy in many countries. In Turkey for example and in some of the Western Balkans' states authoritarian rule has been enforced further, mainly due to the limited capabilities of political opposition parties. At the same time, political and social actors have applied a conspiracy oratory with regard to domestic and regional politics. Consequently, the relation between conspiracy theories, populism and democracy is a major and dynamic feature in the politics of America and Europe.

Basing upon such important challenges, the aim of this paper is to study with details the level of the politics in Albania during Covid-19. A particular light will be shed to the spread of conspiracy and their impact to political axes of Albania, such as the level of democracy, the relations with its neighbors, chiefly with Kosovo and Serbia, as well as Albania's Euro-Atlantic path. Besides the relative bibliography on populism, conspiracy theories, democracy and foreign policy, the present research is centered on actual media sources, specifically official statements of Albanian important actors.

Key words: conspiracy oratory, populism, neighborfobia, trumpism

Predrag Zenović

Univerzitet Nova Gorica, Crna Gora, predrag.zenovic@gmail.com

Kriza, poredak i postizborni vakum crnogorske demokratije

Crna Gora je prvi put u svojoj istoriji demokratski, na izborima, smijenila vlast. Premda se nova većina još uvijek nije konstituisala, u javnom diskursu figuriraju pojmovi poretka, državnosti, suverenosti – na kojima je odlazeća vlast temeljila legitimacijsku matricu. Uvećani horizonti očekivanja crnogorskih građana sa jedne i ideološka podijeljenost opozicije izazov su formiranju nove vlasti i preuzimanju upravljanja političkim sistemom u periodu političke, ekonomske i zdravstvene krize. Masovni građansko-vjerski pokreti – litije – obilježile su predizbornu političku stvarnost Crne Gore i uključile crkvu kao aktera političkih i izbornog procesa. Slika političkog života u Crnoj Gori danas poziva nas da se vratimo klasičnim mjestima političke teorije i teorije demokratske tranzicije, uz njihovu kontekstualizaciju u okvir crnogorske političke

kulture ali i recentnog uporednog balkanskog političko-istorijskog iskustva. Da li će proces demokratskih promjena dovesti u pitanje funkcionisanje crnogorskog političkog poretka i šta dolazi nakon stabilokratije? Da li nekad bilateralna opozicija može da konstituiše funkcionalnu vlast i na čemu će se ona može temeljiti? Konačno, da li se u krizi vlast legitimise ekspertskim znanjem ili demokratski preuzetom odgovornošću?